

4 forfattere
4 tekster
2020

4 — 4

Marie Aubert
Steinar Opstad
Ida Hegazi Høyer
Inger Bråtveit

SVIK
UNNFALLEN
EKSTASE
SINNE
GLEDE
LIDELSE
FORSONING

PÅSKE+
PASJON

64 opplevelsesdager

29.3 — 31.5.20

Fra inngangen til den stille uke til

1. pinsedag. Pasjon er lidelse og lidenskap.
Lidelse i møte med verdens dødskrefter.
Lidenskap i møte med livets muligheter.
Påske er fortellinger som former vår kultur
og driver mennesket til frihet.

Påske + Pasjon – i regi av

KULT – Senter for kunst, kultur og kirke,
Oslo Bispedømmeråd, Kirkelig Fellesråd i
Oslo og Domkirkeakademiet. I samarbeid
med bispedømmene Borg og Tunsberg.

Les mer på

www.paskeogpasjon.no

Støttet av:

Norsk Kulturråd og Kulturetaten i Oslo kommune

Design: Rayon

Forfatterkonseptet 4 – 4 ble i 2020
gjennomført for tredje året på rad.

Gjennom 4 – 4 ble *stedet*
Mariakirkeruinen og *situasjonen*
påskeaften utforsket.

Fire skjønnlitterære forfattere ble
invitert til å skrive hver sin tekst og
urfremføre den i Mariakirkeruinen i
Middelalderparken i Gamle Oslo på
påskeaften.

Grunnet koronapandemien kunne
ikke de planlagte urfremføringene
finne sted, men tekstene ble
forfattet.

Tre kvinnelige forfattere og en
mannlig deltok, fordi det speiler
beskrivelsene evangelietekstene
gir av situasjonen når Jesus
utåndet på Golgata. Da var
det, med unntak av disippelen
Johannes, kun kvinner tilstede.

For forfatterne ble *stedet*
Mariakirkeruinen og *situasjonen*
påskeaften aktivert på tre måter:

1.
I forkant av skriveprosessen ble
det gjennomført 1 til 1 befaringer i
Middelalderparken.

Mariakirken ble reist på 1000-tallet som en
liten trekirke. Den ble senere utvidet og var,
da den ble revet i 1542, en av landets største
kirker.

2.
I forkant av skriveprosessen leste forfatterne
Markusevangeliet.

Det forteller at det var tre navngitte kvinner
tilstede under korsfestelsen, kapittel 15, vers
39-41:

Da offiseren som sto rett foran ham, så
hvordan han utåndet, sa han: «Sannelig,
denne mannen var Guds Sønn!» Det var også
noen kvinner der som sto på avstand og så
på. Blant dem var Maria Magdalena, Salome
og Maria, mor til Jakob den yngre og Joses.
De hadde fulgt Jesus og tjent ham da han var
i Galilea. Det sto også mange andre kvinner
der som var kommet opp til Jerusalem
sammen med ham.

3.
I Markusevangeliet er tiden mellom
langfredag og første påskedag ikke omtalt
med ett eneste ord. Dermed blir påskeaften et
teksttomt rom i Markusevangeliet.

Gjennom fraværet av omtale av påskeaften,
og tomheten som ruinen markerer, skapes det
et interessant tolkningsrom.

Vennlig hilsen

Knut Erik Tveit

Prosjektleder/kurator for Påske og pasjon

1 — 4

Marie Aubert

—

FREDET

En uke etter at hun er borte går jeg tur og kommer til en kirkeruin. Den ligger midt i den parken der det var musikkfestival før, nå har festivalen flyttet og parken virker mye mindre enn da. Hver sommer var det store scener rigget opp her, jeg har stått sene augustkvelder tett i en klynge på mange tusen og ropt og sunget, blitt sølt øl over, stått i lange dokøer. Nå er det mars og tomrommet mellom trærne og stedet hvor scenen pleide å stå er overraskende lite, jeg tenker på hvor mange mennesker det har vært plass til. Det står noen få folk i vannkanten og noen har med seg hund og noen hilser på hverandre og står og prater mens de henger på hoftene, strekker seg, det var ikke verst at det ble sol i dag, hundene snuser på hverandre og bykser prøvende i hverandres retning, noen barn balanserer på ruinkantene. Foreldrene blir strenge og hektiske i stemmen og det svir i magen et sted, jeg tenker på hva hun ville sagt.

Ruinen ser liten ut den også, det er lave rader med stein som tegner omrisset av kirken. Den hadde korsform og to store tårn. Jeg går den opp innvendig i gresset langs radene, har sola i nakken, det tar ikke lang tid å gå hele veien rundt. Jeg skjønner ikke hvordan kirken har vært så stor når omrisset er så lite. Det har stått et alter her, det har ligget folk på kne, det har vært plass til en stor forsamling som ber, et kongepar har giftet seg her og blitt gravlagt. Nå er det gress og steiner og trær og noen mennesker med allværsjakke og hund, ingenting er igjen, byen ble flyttet og kirken ble revet, de bygger enda en ny bydel rett over vika, men ikke her, alt er borte. Jeg sitter inne i rommet som ikke er der, på en steinhylle der alteret pleide å stå, og jeg skjønner at det er tomrommet som blir fredet, ikke restene. Her sto det, her skjedde det, og tomrommet får stå i fred.

Jeg har vind i nakken. Legger jeg hodet bakover og lukker øynene, kan jeg ennå se konturene av det livet jeg hadde trodd jeg skulle få, vegger og tak. Snart vil de også forsvinne, alt jeg vil ha igjen av det er omrisset på bakken, jeg kommer ikke til å skjønne hvordan det har vært plass til så mye på så liten plass. Men her sto det, her skjedde det. Snart vil ikke tomrommet fylle hele meg lenger, det vil bli gress og allværsjakker og hunder, men ingenting skal bygges der, det kan bygges rundt, men ikke der, det skal få ligge åpent i meg, en gang iblant skal jeg gå dit, sette meg ned der og la tomrommet holdes hellig.

2 — 4

Steinar Opstad

En død uten ende

En gang var jeg et guttebarn
som fremmede smilte til
Jeg var hittebarnet, han som var blitt funnet
i kirkeruinene

Senere husker jeg de grå skoledagene
joggeturene i bøkeskogen i vårkveldene
pornografiens opprivende mysterium
de nesten messianske dagdrømmene

og årene med frelse, tvil, og så frelse igjen:
Såret troen skapte i sjelen -
det samme såret som syndene
til slutt løste meg fra

Det var et lys i de fremmedes øyne
som ingen som hadde fostret meg opp
eller kjent meg kunne ha gitt *hittebarnsblikket* –
kjærligheten, den nødvendige, som kom utenfra

Derfor ser jeg Kristi blikk i fremmede
Derfor mistenker jeg
at ingen følelser er sanne
eller, for den saks skyld, mennesker –

Jeg fornekter døden
og bygger min sjel på tanker
Døden fins ikke for meg som ble funnet
en tidlig morgen i en solfylt ruin

Sønnelegende

I et annet liv leier jeg en sønn
mellom ruinene, den sønnen
som ikke har mine ansiktstrekk,
men som har tankene
som ligner

Jeg sår en åker mellom steinene
for ruinen ligger der
som noe uskapt i det skapte
eller som kornbingene i kosmos,
de som lyser over oss på nattehimmelen

Vi beveger oss lette som aks
vaiende i vinden, golde barnløse
lykkelige ruinmennesker
med en salig trang til å bygge
usynlige hus

Far i det lave, mor i det høye:
Se, her er sønnen min!
Jeg og han skal høste en åker
i ruinene, en sjeleåker
som aldri skal svikte

3 — 4

Ida Hegazi Høyer

—

Dagen etter

Stille som et fiktivt vannspeil, gjennom transparent trafikk, ligger stedet øde.
Steiner, jord og røtter – by?
Lag på lag med tid og tomrom. Alt som har blitt reist og revet gjennom tidene.
Byen holder i historien. Fargene klamrer seg til byen.
Det finnes ikke språk for dette pågangsmotet.
Det finnes ikke skille mellom før og etter.
Ser man stort på det, ser man sant på det, er tomheten like raus, da som nå.
Timene venter på et større rom. Rommet venter på en lengre time.
I huset henger et kors. På korset henger et menneske.
I mennesket bygges en klokke. I klokkene kolliderer bygningen.
Det finnes ikke areal for dette intervallet.
Dagen etter står alene, stille, uten narrativ.
Det er så øde her, selv den folketomme byen lider av en hissig trengsel.
I trengselen kveles fortellingen. Uhorbart lengter den i kimen av tomrommet, som et korn.
Hva sier de tause ordene?
Lyset har sin egen tone. Ugjennomtrengelig, selvrettferdig.
Stille som et virus på en leppe. Stille som død religion.
Og midt i stillheten, den lommen hvor det usagte holder seg selv.
– ”Alt skal rives ned” –
Dagen etter nevnes ikke, men lyset består. Det forlatte, det forvitrede.
I alle liv en bygning har berørt, finnes en ruin.
Ikke en sti gjennom skogen, men en skog inni byen.
Ruinen lever i så mange rom som mulig. Ruinen lever utenfor rom.
Vi er i ruinene, i den etende stillheten. Hvor skulle vi ellers ha vært?
En ruin er et utsprunget hus.
Et utsprunget hus er en tilbakevendt hånd.
Vi står i den totale utfoldelsen.
Det motsatte av en ruin finnes ikke.

4 — 4

Inger Bråtveit

—

MARIAKIRKERUINEN

FREDAG DEN 13. MARS 2020

Kan ei mor vera ein far?
Kan ei kyrkje vera ein ruin?
Kan månen erstatta sola
nettene og friskmelda
oss frå dagane
bak lukka dører
og skitne glas?

Kan du som mettar
liten fugl med to fiskar
og fem små brød
gi oss som trur
me svelt medan me et
og snakkar på eit språk
me ikkje sjølv forstår
gi oss språket og håpet
attende før du forlét
oss slik at me
etter innestengde
dagar og netter
kan sjå oss sjølve
i spegelen som menneske?

Gi oss i dag brødet
me kan dela.
Gi oss i dag handa
som kan halda andre hender.
Gi oss våren inn i sommaren
der me vitjar naboen sysken
besteforeldre
som ei mor eller ein far
me alltid har visst om.

K
NFALLENHET
STASE
NE
EDE
ELSE
RSONING